

S p r a w o z d a n i e

komisyi budżetowej o petycyi gminy miasta Lwowa w sprawie subwencyi ze skarbu krajowego na postawienie budynku dla pomieszczenia zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Założenie a raczej przywrócenie szkoły kadetów lub innego zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie uznano potrzebnem i użytecznem przedewszystkiem dla c. k. armii, dla miasta Lwowa i dla całej Galicyi. Uznano to nie tylko w ministerstwie wojny, w radzie miejskiej lwowskiej i kołach ludności kraju naszego, ale także w ciałach parlamentarnych, reprezentujących kraj cały, t. j. w tej Wysokiej Izbie i w Kole Delegacyi polskiej, zasiadającej w Radzie państwa.

Jeszcze w 1887 roku wskutek petycyi miasta Lwowa, wniesionej do Delegacyj wspólnych o założenie we Lwowie szkoły kadetów, którą to petycyę Delegacye przekazały ministerstwu wojny do uwzględnienia, oświadczył c. k. rząd, że gotowy jest założyć we Lwowie szkołę kadetów na 200 uczniów i utrzymywać ją kosztem skarbu państwa, co pociągnie za sobą roczny wydatek 70.000 zł. w. a., jeżeli miasto lub kraj dostarczy gruntów i budynków na pomieszczenie tej szkoły w takim rozmiarze. Po tem oświadczeniu c. k. rządu, reprezentacya miasta Lwowa weszła w rokowania z ministerstwem wojny i obliczono przybliżenie na 150.000 zł. wydatki na postawienie budynku dla pomieszczenia tej szkoły, nie licząc do tej sumy wartości gruntu w przestrzeni 7 morgów, potrzebnego pod budynki i pod cały ten zakład a ocenionego na 50.000 do 70.000 zł. w. a. Rada miejska miasta Lwowa przedłożyła w dniu 29. października 1889 roku petycyę Wysokiemu Sejmowi, w której przedstawiwszy, iż c. k. rząd gotów jest założyć szkołę kadetów we Lwowie pod warunkami wyżej wymienionymi, oświadczyła, iż dostarczy stosownego gruntu w przestrzeni 7 morgów dla tej szkoły i jej budynków, jeżeli Wysoki Sejm udzielić raczy ze skarbu krajowego subwencyę do wysokości 150.000 zł. w. a. dla pokrycia wydatków na postawienie budynków.

Petycyę tę przekazał Wysoki Sejm swojej Komisyi budżetowej, która w sprawozdaniu, przedłożonem Sejmowi zaznaczyła najprzód: że wprawdzie na kraju nie ciąży wcale obowiązek prawny przyczynienia się do wydatków na założenie szkoły kadetów lub innego zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie, że prawnie obowiązana do postawienia budynków dla szkoły kadetów jest administracya armii, która w pierwszym rzędzie jest w tem interesowaną, aby, wobec ciągłego braku oficerów, mieć w Galicyi drugą, obok Łobzowskiej, szkołę wojskową. Dalej zaznaczyła Komisyja w swem sprawozdaniu, że chociaż gmina miasta Lwowa nie jest prawnie obowiązana do ponoszenia

jakichkolwiek wydatków na postawienie budynku dla szkoły kadeckiej, lecz w interesie tej gminy leży, aby ta szkoła założona była we Lwowie. Jednak komisya budżetowa zważywszy, że także całemu krajowi zależy istotnie na tem, „aby młodzież nasza, która dotychczas jeszcze zbyt skromnie pod względem liczebnym zajmuje stanowiska w c. k. korpusie oficerskim“, mogła się kształcić w umiejętnościach wojskowych nie tylko w szkole kadeckiej w Łobzowie, ale także w zakładzie wojskowo-naukowym, założonym w stolicy kraju; powtóre zważywszy, że gmina miasta Lwowa obarczona jest wielkimi wydatkami na kwaterunek wojsk i na zakłady naukowe, — przedstawiła Sejmowi projekt uchwały następującej:

I. Gminie miasta Lwowa przyznaje się z funduszu krajowego tytułem subwencji na budowę gmachu szkoły kadeckiej rentę pięćdziesięcioletnią w rocznej kwocie 5.000 zł.;

II. renta ta będzie płaconą w ratach półrocznych z dołu, t. j. d. 30. czerwca i 31. grudnia każdego roku, a to począwszy od roku, w którym budowa będzie rozpoczęta, na żaden sposób nie wcześniej, jak od r. 1891;

III. powyższą subwencję udziela się z tem zastrzeżeniem, że gdyby gmach wybudowany przy pomocy subwencji miał być w przyszłości przeznaczonym na cel inny, niż na szkołę kadetów, winna będzie gmina miasta Lwowa zwrócić funduszowi krajowemu otrzymany od niego w formie rent kapitał 100.000 zł., lub gdyby powyższy wydatek nastąpił przed upływem lat 50, tę część kapitału, która według planu amortyzacyjnego, ułożonego między Wydziałem krajowym i gminą na podstawie oprocentowania po 4 1/2 od sta, została już umorzona.

Wysoki Sejm na posiedzeniu 16. listopada 1889 przyjął dosłownie projekt komisji i powziął uchwałę w powyższem brzmieniu. Reprezentacya miasta Lwowa zawiadomiona o tej uchwale sejmowej, prowadziła dalej rokowania z c. k. rządem o założenie szkoły kadetów we Lwowie, ofiarowała bezpłatnie 7 morgów gruntu, leżącego obok parku stryjskiego, wartości około 50.000 zł. i zamierzała (jak pisze w petycji wniesionej do Sejmu podczas teraźniejszej sesji) zbudować, przy pomocy zasiłku krajowego, gmach na pomieszczenie tej szkoły kadetów, sądząc według kosztorysu obrachowanego przybliżenie na podstawie pierwszego programu tej szkoły, iż wydatki na ten budynek wyniosą 140.000 do 150.000 zł. Gdy jednak komisya wydelegowana przez ministerstwo, a złożona z generała Feldenhauera i radcy dworu Grubera „w celu zbadania stosunków miejscowych, opracowała nowy, znacznie rozszerzony program budowy i na tej podstawie sporządzono ostateczne plany i obliczono kosztorys“, wykazało się, że wydatki na postawienie budynków dla szkoły kadetów wynosić będą 250.000 zł., nie wliczając w tę sumę wartości gruntu ocenionego na 50.000 zł.

Po rozpoczęciu sesji sejmowej w r. b. prezydent m. Lwowa w imieniu jego reprezentacji wniósł 16. marca r. b. petycję do Wysokiego Sejmu, w której przytoczywszy wyżej wspomniany fakt wykazujący, że budynki dla szkoły kadeckiej we Lwowie postawione według programu i planu nakreślonego przez komisję rządową, kosztować mają przybliżenie wraz z gruntem około 300.000 zł., przedstawił, że takiego wydatku przy subwencji ze skarbu krajowego wynoszącej tylko 100.000 zł., nie jest Lwów w stanie ponieść, bo musiałby ofiarować grunt i 150.000 zł. Przedstawił także w petycji prezydent m. Lwowa, iż uciążliwym stać się może dla miasta zastrzeżenie przez Wysoki Sejm w jego uchwale uczynione a dotyczące zwrotu subwencji krajowej, gdyby w przyszłości budynek miał być przeznaczony na cel inny niż na szkołę kadetów; albowiem na wypadek zwinienia tej szkoły kadeckiej, pozostałby gminie budynek bez użytku, a nadto musiałaby skarbowi krajowemu znaczną kwotę zwracać. Przeto prezydent miasta Lwowa w imieniu jego reprezentacji uprasza w tej wniesionej teraz do Sejmu petycji, aby Wysoki Sejm podwyższył subwencję z 5.000 zł. na 7.500 zł. w. a. rocznie na wystawienie budynku i cofnął swoje zastrzeżenie co do zwrotu subwencji w razie usunięcia szkoły kadeckiej z tego budynku. Wreszcie prezydent m. Lwowa uprasza w petycji, aby uchwała sejmowa wyznaczająca subwencję ze skarbu krajowego, nie tyczyła się wyłącznie szkoły kadetów, lecz udzieloną była na postawienie budynku „dla szkoły kadetów lub innego zakładu wojskowo-naukowego“.

Tę petycję reprezentacyi miasta Lwowa przekazał Wysoki Sejm komisji budżetowej. Komisja rozważyła wszechstronnie cały dotychczasowy tok i położenie obecne sprawy o założenie we Lwowie szkoły kadetów, sprawy ważnej w pierwszym rządzie dla c. k. armii, a także dla m. Lwowa i całego kraju naszego. Przedewszystkiem komisja zastrzedz musi powtórnie, iż na kraju nie ciąży wcale obowiązek prawny przyczynienia się do wydatków dla założenia szkoły kadetów lub innego zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie, i że prawnie obowiązana do wystawienia budynku dla tej szkoły jest tylko administracya armii. Lecz ponieważ Wysoki Sejm bacząc, iż założenie drugiego zakładu wojskowo-naukowego w Galicyi jest także użyteczne dla kraju naszego i potrzebne dla utrzymania i powiększenia siły obronnej całego państwa, nie wahał się wyznaczyć w 1889. r. z skarbu krajowego znacznego rocznego zasiłku przez lat pięćdziesiąt, aby ten cel osiągnąć, — przeto także obecnie komisja budżetowa staje na tem samym stanowisku. Jednak komisja zważać musi, że Wysoka Izba uchwaliła w 1889. r. tytułem subwencji na postawienie budynku dla szkoły kadeckiej we Lwowie rentę 50-letnią w rocznej kwocie 5.000 zł., w przypuszczeniu ówczesnem, że wydatki na postawienie budynku wynosić będą 150.000 zł. Gdy zaś obecnie według przyjętego rozmiaru i programu szkoły oraz planu nakreślonego przez komisję rządową, budynki dla szkoły kadetów kosztować mają 250.000 zł. nie wliczając w to wartości gruntu, więc odpowiednio tej sumie, zasiłek z skarbu krajowego powiększyłoby należało; bo dodanie do subwencji krajowej przez gminę miasta Lwowa 150.000 zł. i gruntu pod budynek, obciążałoby za bardzo gminę.

Jednak komisja zważywszy, że jeżeli kraj z powodów słusznych i ważnych przyczynić się ma tak znacznym zasiłkiem przez lat pięćdziesiąt do postawienia budynku dla zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie, a rada miasta Lwowa przedstawia ważne także powody, dla których nie może się zgodzić na zwrot tego zasiłku skarbowi krajowemu, gdyby budynek miał być w przyszłości przeznaczony na cel inny a nie na pomieszczenie zakładu wojskowo-naukowego, — przeto sądzi komisja, że najlepszem załatwieniem tej sprawy publicznej, a zarazem zgodnem z zasadami słuszności byłoby postanowienie, iż skarb krajowy rentą 50-letnią pokryje połowę rzeczywistych wydatków na grunt pod budynki i postawienie budynków dla tego zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie, ale zarazem stanie się współwłaścicielem tego budynku i gruntu, na którym będzie umieszczony ten zakład, zaś drugim współwłaścicielem gruntu i budynku będzie gmina miasta Lwowa, która drugą połowę wydatków pokryje.

Koniecznem następstwem tego w uchwale projektowanej postanowienia, iż skarb krajowy ma pokryć połowę wydatków rzeczywistych na postawienie budynków dla pomieszczenia zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie, jest zastrzeżenie w tej uchwale, iż Wydział krajowy prowadzić ma dokładną kontrolę budowy tak pod finansowym jak technicznym względem, a grunt pod budynki winien być oceniony przez rzeczoznawców wyznaczonych przez Wydział krajowy i radę miasta Lwowa.

Lecz, aby wydatki znaczne ponoszone przez skarb krajowy i gminę miasta Lwowa na dostarczenie gruntu i budynku dla zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie, odpowiadały zamierzonemu celowi, należy otrzymać zapewnienie od c. k. rządu, że szkoła kadecka lub inny zakład wojskowo-naukowy będzie pomieszczony przynajmniej przez lat 25 w tym przez kraj i miasto postawionym budynku. Jakkolwiek zaś komisja budżetowa, a zapewne także i wysoki Sejm ufa, iż do tego zakładu wojskowo-naukowego we Lwowie przyjmowani będą przedewszystkiem uczniowie pochodzący z Galicyi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego, jednak nie jest zbyt uczynnym zamieszczenie tego warunku w uchwale sejmowej. Natomiast nie można żądać, aby do tego zakładu byli przyjmowani wyłącznie uczniowie tylko z Galicyi i Krakowa, albowiem jeżeli pomieszczenie będzie w tym zakładzie na 200 elewów, a nie zgłosi się o przyjęcie do tej szkoły wojskowej taka liczba uczniów z naszego kraju odpowiednio uzdolnionych, nie można domagać się, aby na miejsca niezajęte nie przyjęto uczniów z innych krajów monarchii.

Na podstawie powyższego sprawozdania komisja budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm powziąć raczy uchwałę następującą:

U c h w a ł a.

I. Uchwała sejmowa z dnia 16. listopada 1889 roku, powzięta w załatwieniu petycji Rady gminnej miasta Lwowa o subwencję na postawienie budynku dla pomieszczenia szkoły kadetów znosi się w jej dotychczasowem brzmieniu.

II. Budynek dla pomieszczenia szkoły kadetów lub innego zakładu wojskowo - naukowego we Lwowie wystawi gmina miasta Lwowa, z pomocą skarbu krajowego oznaczoną w III. ustępie niniejszej uchwały, według planów przyjętych przez c. k. rząd w porozumieniu z Wydziałem krajowym, pod kontrolą finansową i techniczną Wydziału krajowego, na gruncie wyznaczonym już przez gminę miasta Lwowa.

III. Sejm obowiązuje się pokryć z skarbu krajowego połowę wydatków rzeczywistych na postawienie budynku dla pomieszczenia szkoły kadetów lub innego zakładu wojskowo - naukowego we Lwowie. Do wydatków na budowę wliczone będą: a) wartość gruntu danego przez gminę ocenionego wspólnie przez rzeczoznawców wyznaczonych przez Wydział krajowy i reprezentację miasta Lwowa; b) rzeczywiste wydatki poczynione na budowę.

IV. Budynek wraz z gruntem zakupionym pod ten zakład wojskowo - naukowy, będzie wspólną własnością kraju i miasta Lwowa. Wydatki na utrzymanie budynku w dobrym stanie ponosić będą po połowie oba jego właściciele, t. j. kraj i miasto Lwów. Wszelkie wydatki na przebudowania budynku lub wewnętrzne jego przerabiania, żądane przez zarząd wojskowy, ponosić winien skarb państwa. Warunek ten ma przeprowadzić gmina w rokowaniach z c. k. rządem o postawienie budynku.

V. Suma równa połowie wydatków rzeczywistych na postawienie budynku i połowie szacunku gruntu danego pod ten zakład wojskowo - naukowy, którą to sumę ma pokryć skarb krajowy, wyplaconą zostanie w ten sposób przez skarb krajowy, iż skarb ten płacić będzie przez lat 50 gminie miasta Lwowa rentę równającą się pięciu procentom od tej sumy. Renta ta będzie wyplacaną w ratach półrocznych z początkiem półroczia następującego po półroczu, w którym budowa budynku rozpoczęta zostanie.

VI. Nieodzownym warunkiem, pod którym miasto Lwów zobowiąże się postawić budynek dla pomieszczenia szkoły kadetów lub innego zakładu wojskowo - naukowego a skarb krajowy pokryć połowę wydatków w sposób oznaczony w ustępie V., jest poręczenie przez c. k. rząd, iż w budynku tym przynajmniej przez 25 lat pomieszczona będzie szkoła kadetów lub inny zakład wojskowo - naukowy, do którego przyjmowani będą, nie wyłącznie, ale przedewszystkiem uczniowie pochodzący z Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

We Lwowie dnia 31. marca 1892 r.

Przewodniczący:
Dunajewski.

Sprawozdawca:
Leon Chrzanowski.